

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT

MAGASIN

GÖTA KANAL VID BERGS SLUSSAR. — AMATÖRFOTO. A. ANDERSSON, BERG.

23:DJJE ÅRG

DEN 2 JULI 1922

N:o 40

Atelier Raquet, Sthlm.

Kliché: Sjöberg, Gbg.

Drilling

Den 3 instundande juli fyller den svenska tandläkarevetenskapens väl främste nu levande utövar, professorn med. dr Julius Billing, sextiofem år.

Anders Julius Billing är född i Kristianstad den 3 juli 1857. Föräldrarna voro muraregesällen Pehr Olsson Billing och hans maka Maria Åkesdotter. Trots sina begränsade tillgångar — en muraregesäll, även en dugande sådan, som fått gå igenom fullständig lära in yrket under den gamla i det hänseendet stränga skråtiden, kunde på den tiden icke påräkna högre lön för sin långa arbetsdag än omkring en (1) riksdaler riksgäld — var fadern angelägen om, att hans begävaelse skulle få bästa möjliga utbildning och sedan han genomgått stadens folkskola, fick han rortsätta i elementarläroverket, vid vilket han tjugofem år avlade mogenhetsexamen år 1877. Billing försummar icke att framhålla, i vilken stor och outplånlig tacksamhetsskuld han på den grund står till sina fattiga föräldrar, ehuru han givetvis i sin mån själv fick bidra till sitt uppehälle genom att ge undervisning åt yngre kamrater, som voro i behov därav. Efter mogenhetsexamen begav han sig som student till Lund och tillbragte här några terminer med studier inom filosofiska fakulteten, vilka han dock slutligen måste avbryta på grund av de ekonomiska svårigheter, som uppstod mot deras fortsättande. Han ägnade sig nu några år åt konditionerande och verksamhet som privatlärare och det var först som elva års student han trettioettårig beslöt sig för att inträda på den bana, på vilken han i sinom tid skulle vinna så mycken berömmelse.

Efter att 1888—1891 ha förvärvat sig den nödiga utbildningen och sistnämnda år ha avlagt tandläkarexamen slog han sig ner som praktiserande tandläkare först i Kristianstad och sedan från 1893 i Malmö. Som sådan nöjde han sig emellertid icke med sitt yrkes vardagsgörning. Han inriktade redan under de första åren sin särskilda uppmärksamhet på avhjälpande av de svårare skador och defekter i käkarna och gommen, som antingen äro medfödda eller uppstå genom sjukliga förändringar eller bli följden av olyckshändelser eller yttre ingrepp genom t. ex. skottskador. De operationer, som härav kunna nödvändiggöras, höra eller hörde åtminstone tidigare till kirurgiäns vanligaste och tvivelaktigaste: särskilt borttagandet av ett större parti av underkäken och i all synnerhet dess fullständiga avlägsnande var en operation av den beskaffenhet, att de, som nödgades underkasta sig den, blevo att hänföra till de beklagansvärdaste av varelser, så att många framstående kirurger till och med ställde sig tvekan i sådana fall, även då de ansågo operationen i och för sig både utförbar och nödvändig för räddandet av patientens liv, detta naturligtvis på den grund att det liv, som genom ingreppet skulle bevaras åt den lidande, syntes dem alltför värdelöst. Det var här Billing nu satte in sina strävanden att råda bot. Från trevande försök att uträtta något för medmänniskor i den förtvivlade belägenhet, vari dylika operationer försatt dem, kom man redan före kriget genom Billings, en fransk och några tyska läkares samt en tysk kirurgs förtjänst småningom därtill, att många sådana svåra fall kunde behandlas med jämförelsevis gott resultat. Vad särskilt Billing beträffar, var hans insats sådan, att det även i tyska fackkretsar erkändes, att få förmådde tävla med honom. Även i fråga om ersättningar (proteser) av medfödda gomdefekter, på vilket område den berömda franske kirurgen Ambroise Paré redan i början på 1600-talet varit banbrytaren, har Billing lyckats bringa klarhet i flere fört olösta frågor. Sina vetenskapliga forskningar har han publicerat i ett fyrtiotal större och mindre skrifter och avhandlingar, av vilka en del väckt stort och berät-

tigt uppseende i hela den odontologiska världen. Om hans sammanfattande volymer på proteslärans område har en utländsk granskare också yttrat, att de utgöra en prydad icke blott för den svenska, utan även för världslitteraturen, i vilken de intaga en ledareplats. Ingen svensk odontolog har så som Billing riktat utlandet uppmärksamhet på den tandläkarevetenskapliga forskningen i vårt land. Under världskriget särskilt kom hans grundläggande arbeten rörande ersättningar för käkskador till sin fulla rätt.

Då hade emellertid Billing redan för länge sedan lämnat Malmö. År 1904 hade han nämligen av Tandläkareinstitutet kallats att vara ordinarie lärare vid detsamma i proteslära och tandreglering och fick därmed även sin praktiska verksamhet förlagd till huvudstaden. Den betydelse han härvid haft för den svenska tandläkareutbildningens höjande kan knappast överskattas; ett yttre vittnesbörd därom gavs, då i sammanhang med Billings kallande till medicine hedersdoktor av Karolinska institutet år 1913 Sveriges tandläkare anordnade en insamling, varmed stiftades Julius Billings stipendiefond till hugfästade av det första och hittills enda fall, då en svensk odontolog kommit i åtnjutande av en medicinsk högskolas yppersta hedersbetygelse. Sex år senare tilldelade honom k. m. t. å sin sida den hedersbetygelse, som ligger i professors namn.

I detta sammanhang förtjänar nämnas, att Billing redan för ett trettiotal år sedan påbörjat och alltsedan dess systematiskt tillökad och ordnad en ur olika synpunkter ytterst värdefull och omfattande samling av odontologiskt-vetenskapliga preparat och föremål till belysning av odontologien i teoretiskt och praktiskt avseende, vartill en motsvarighet knappast torde finnas i hela världen. Vilket värde en sådan samling har för vår odontologiska undervisning både i nutiden och senare, är icke svårt att inse. Även därigenom har Billing gjort sig förtjänt av den odontologiska forskningens stora erkännande.

Även uppom sin ideella uppfattning av en tandläkares uppgifter har han varit en föregångsman och ett föredöme och därigenom i väsentlig mån bidragit till den värdesättning och uppskattning av odontologien från både allmänhetens och myndigheternas sida som nu är rådande i vårt land. De sistnämnda ha ock både i Sverige och Norge tagit hans omdömesförmåga i anspråk genom att tillkalla honom som sakkunnig vid besättande av lärareplatser vid resp. tandläkareinstitut.

Synnerligen talrika äro de utmärkelser, som från olika håll kommit Billing till del. Han är sålunda hedersledamot i Svenska Tandläkaresällskapet och Odontologiska föreningen, ledamot av Svenska Läkaresällskapet, korresponderande ledamot av danska Tandlægeforeningen o. s. v. Vid den stora internationella tandläkarekongressen i Berlin 1909, som bevistades av icke mindre än 6.000 tandläkare från olika delar av världen, var Billing en av de få, som fingo mottaga Centralvereins Deutscher Zahnärzte silvermedalj med diplom "für ausserordentliche Leistung" ("för utomordentliga prestationer") vid den i sammanhang med kongressen anordnade utställningen. I vårt land var han den förste, som fick mottaga Svenska Tandläkaresällskapets Miller-pris — namnet härleder sig från den särskilt på tandröte-forskningens område banbrytande amerikanske odontologen Willoughby Dayton Miller. Det förtjänar även antecknas, att Billing är den förste tandläkare, som fått sätta medicinalstyrelsens och arméövervaltningens sjukvårdsstyrelses vetenskapliga råd.

År 1893 ingick Billing äktenskap med Johanna Matilda Björklund, dotter av snickaremästaren Magnus Björklund och hans maka Ingrid Kiander.

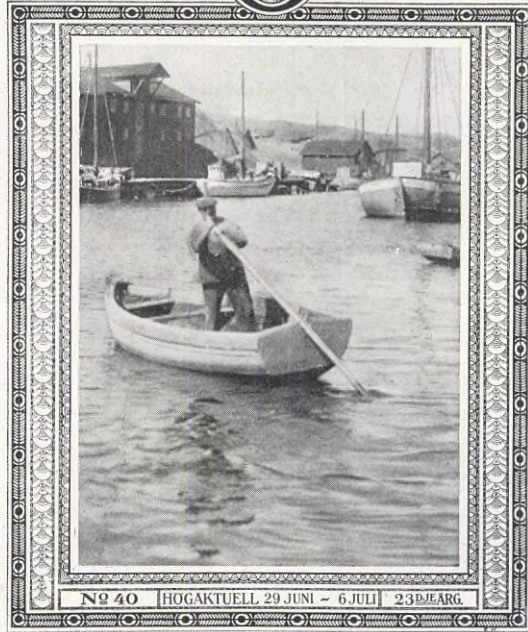
ETT POLITISKT MORD

Till porträtt å sid. 635.

Midsommardagen ingick under rättelse, att ett hemskt morddrama åter inträffat i Berlin, i det tyske utrikesministern, den även som socialfilosofisk skriftställare framstående företagsledaren och patrioten d:r *Walter Rathenau* fallit offer för lönnmördares kulor. I augusti i föl stupade på samma sätt den mycket omstridda *Mathias Erzberger*, i pingst var det endast genom ett underverk upphovsmannen jämte honom till 1917 års mycket omtvistade fredsresolution, den tidigare socialdemokratiska ledaren *Philipp Scheidemann* undgick att bli dödad genom ett blåsyreattentat. Att det är den monarkiska och nationalistiska reaktionen, sannolikt med antisemitisk betoning, som i alla tre fallen varit i verksamhet är det ingen, som tvivlar på, men intet av dåden är mera upprörande eller ens från gärningsmännens egen synpunkt sämre motiverat än det den 24 juni i år begångna.

Walter Rathenau framstår nämligen som en av den yngre tyska generationens äldste och mest sympatiska representanter. Född den 29 september 1867, var han son till banbrytaren på det elektriska belysningsområdet och grundläggaren av världsföretaget *Allg. Elektrische Gesellschaft Emil Rathenau*. Han började med att studera fysik och kemi vid universitetet i Berlin och Strassburg och förvärvade sig på detta område filosofie doktorsgrad. Han förvärvade sig därefter teknisk utbildning i München särskilt inom den maskintekniska och kemiska branschen och erhöll därefter anställning vid en aluminiumfabrik i Schweiz. De följande åren sysselsatte han sig med elektrotekniska problem, erhöll patent på ett flertal uppfinningar och inträdde slutligen 1899 trettiofemårig i sin faders stora bolag, inom vilket han 1915 avancerade till ordförandeposten i direktionen. Utom på det vetenskapliga och tekniska området gjorde han sig känd som skriftställare även på det socialfilosofiska området. Ett flertal av hans under och efter kriget utgivna skrifter, att nämna t. ex. "Zur Kritik der Zeit", "Zur Mechanik des Geistes", "Von kommenden Dingen" ha, delvis i översättning, även i vårt land förvärvat en hängiven läsekrets. Det fanns hos honom intet av det omtvistliga, som nog icke helt kan fränkännas vare sig *Erzberger* eller *Scheidemann*. När häst fäderneslandet kallade honom till uppgifter, för vilka det hade behov av hans betydande intelligens och organisationstalang, tvekade han ej att fullgöra vad han betraktade som sin plikt, även om det för honom själv betydde personlig uppoffring och förutsebart obehag. Redan 1907—08 följde han dåvarande kolonialministern *Dernburg* till de tyska kolonierna i Afrika för att omorganisera deras förvaltning. Han författade den officiella berättelsen om dessa resor och deras resultat. Vid krigets utbrott infann han sig själv i

2 Juli 1922 Lösnummer 35 öre
HVAR 8 DAG
 • ILLUSTR • • MAGASIN •

OMSLAGSVIGNETT TILL FÖRELIGGANDE N:R 40.

I mörkblå dubbeltonfärg.

En västkustbild. Amatörfoto av ingenjör S. E. Sterzel, Göteborg.

krigsministeriet och erbjöd sina tjänster. Det var han, som organiserade råvaruanskaffningen under det påfrestande första krigsåret för att sedan som en *Cincinnatus* i all stillhet återvända till sin dagliga gärning i det stora företag, vars chef han hade blivit. Han var icke blott en framstående intelligens och företagsledare, han var även i ordets bästa mening en patriot.

Naturligtvis kommo nederlaget och den revolutionära omvälvningen för en sådan man som ett fruktansvärt slag, även om han med sin skarpsynighet nog kanske förutsett en social katastrof. Men han hörde till dem i sammanstörtningens Tyskland, som insågo att det icke var tillräckligt att blint och ändamålslost slita i de länkar, som pålagts de besegrade. I maj i föl blev han, som sju år tidigare uppbyggt den ekonomiska krigsmaskinen, kallad att bli republikens återuppbyggelse-minister och det var i denna egenskap han de följande månaderna vid förhandlingar med den franske återuppbyggelsesministeren *Loucheur* i

Wiesbaden inledde en ny ära i skadeståndslikvidationen genom avtalet om in-natura-leveranser. I politiskt hänseende tillhörde han den demokratiska, f. d. frinnade gruppen och kom därför icke genast med i d:r *Wirths* andra kabinet, men redan då dolde han icke, att det var partitaktiska skäl, icke sakliga grunder eller hänsyn till hans egen person, som föranlett hans tillbakaträdande. Han var fullständigt ense med den katolske rikskanslären om nödvändigheten av en lojal strävan att uppfylla fredstraktatens skadeståndsbetingelser såsom enda sättet att praktiskt ådagalägga deras uppfyllbarhet. Därför fortsatte han, ehuru i icke-officiell ställning, sitt arbete att uppnå en modus vivendi för Tyskland genom att de följande månaderna i samförstånd med riksregeringen t. ex. bedriva underhandlingar med engelska finansmän i London och det är väl icke för mycket sagt, att det var han, som mer än någon annan lyckades öppna *Lloyd Georges* ögon för nödvändigheten av en försonligare politik gentemot det besegrade Tyskland. Det föll sig därför också helt naturligt att han den 31 januari i år utnämndes till utrikesminister.

Det kan väl ifrågasättas, huruvida han i sin ytterst vanskliga ställning som sådan undgick att i vissa detaljer begå felgrepp. Uppskovet med de verkligt avgörande moratorie-underhandlingarne till slutet av maj var säkert ett misstag och även om man mycket väl kan förstå syftet med den överraskande påsktraktaten i Rapallo med sovjetdelegationen i Genua, var detta helt visst ett omtvistligt steg, låt vara att inrikespolitiska hänsyn också måste tagas och vägas mot av traktaten framkallade olägenheter. Men ingen kan neka till, att han som utrikesminister i stort sett haft en lyckligare hand än sina företrädare under republiken. För Tyskland är hans bortgång ett svårt slag.

NORRTÄLJE STADS
300 ÅRSJUBILEUM.

Konungen förklarar jubileumsutställningen öppn. ad. Närmast H. M. it synes härtigen av Närke. (Foto. Vogue, Norrtälje.)

Kliché: Sjöberg, Gbg.

Text å sid. 636.

Nedanst. bild:
UTSTÄLLNING OCH
LANTBRUKSMÖTE I
NÄSSJÖ. Landshövding
Pettersson förklarar lant-
bruksmötet öppnat.

(Foto. Beermann, Nässjö.)

Kliché: Sjöberg, Gbg.

Text å sid. 636.

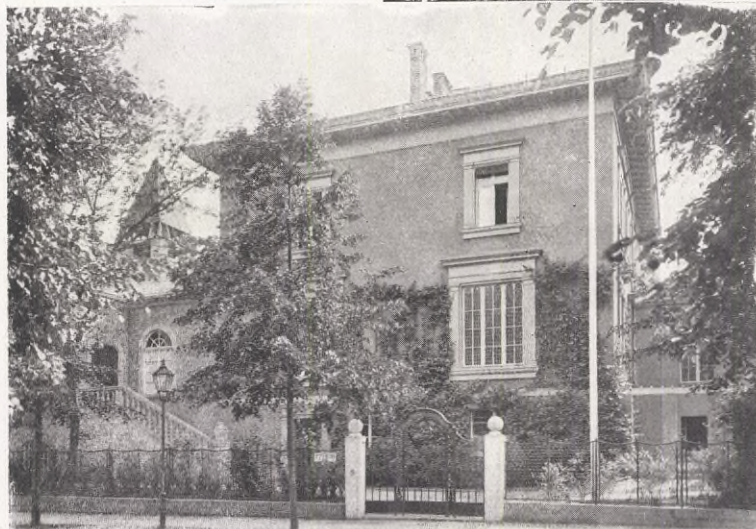
Statsminister Branting höll måndagen den 19 juni sitt Nobeltal i Kristiania universitets aula i närvaro av flera norska regeringsmedlemmar, Nobelkommitténs medlemmar, diplomatiska kåren m. fl. Exc. Branting, som tillerkänts Nobel-fredspriset för sitt energiska, alltid på praktiska mål inriktade arbete i freds-idéernas tjänst, uppehöll sig också i sitt föredrag utförligt vid det visserligen ännu ofullkomliga, men dock existerande och arbetande officiella organet för fredstankens förverkligande: Nationernas förbund. Han framhöll, att i Alfred Nobels ord om folkens förbrödning komma samma tankar till uttryck som nu i pakten om

Forts. å sid. 641.

STATSMINISTERN, EXC. BRANTING I KRISTIANIA i och för avhållande av sitt föredrag såsom Nobel-fredspristagare. Statsministern och fru Branting mötas vid stationen av deras värd under uppehållet, svenske envoyén friherre Ramel. — Efter fotografi. — Kliché: Ode, Gbg.

En svensk kyrka invigdes den 18 juni i Berlin av ärkebiskop Nathan Söderblom i närvaro av ett mycket stort antal berlin-svenskar med ministern frih. von Essen m. fl. legationsmedlemmar i spetsen. Kyrkan är belägen i ett av Berlin-Wilmersdorfs vackra villakvarter. En rik grönska inramar den låga, gula byggnaden, som från gatan närmast företer anblicken av en i enkel och värdig stil hållen villa, men där de med vackra glasmålningar försedda fönstren och den bredvid-

EXTERIOR OCH INTERIÖR AV DEN NYINVIGDA GUSTAF ADOLFS-KYRKAN I BERLIN samt en gruppbild från invigningen, å vilken vi namnteckna fr. v. främst: Ärkebiskop N. Söderblom, Uppsala och tyske överhovpredikanten d:r Dryander; stående: sjömanspräster:na pastorena O. Larsson, Lübeck, H. N. Haag, Hamburg och A. A. Reimer, Steitin. — Efter fotografier. — Klische: Sjöberg, Gbg.

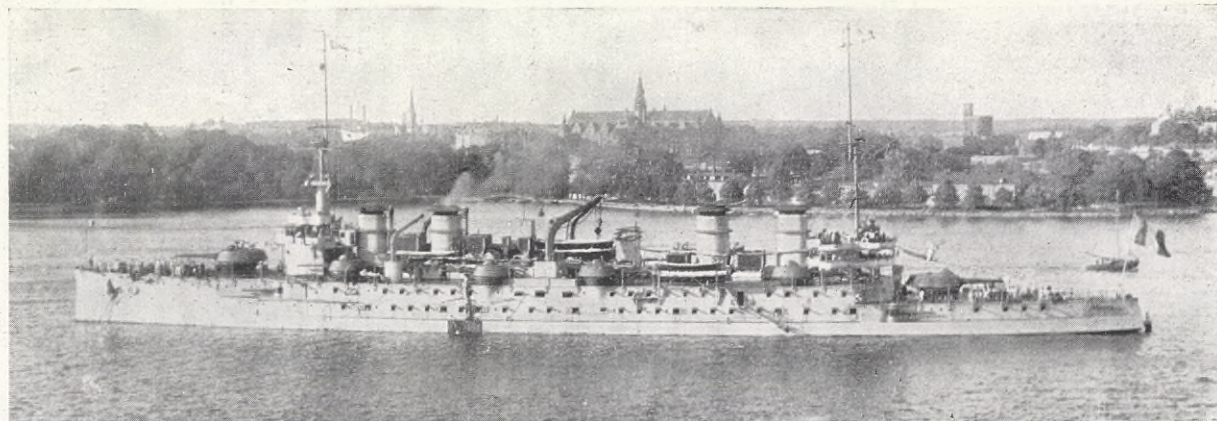
liggande klockstapeln angiva dess kyrkliga karaktär. Utom den i vitt och guld hållna kyrksalen rymmer byggnaden även bibliotek, expeditjonslokaler samt pastorsbostad och kommer säkerligen att bli en kär samlingsplats för de svenskar, som även i utlandet vilja stå i kontakt med sina landsmän och svenskt andligt liv. Kyrkobyggnadens arkitekt är den svenskfödde professorn i Berlin Grenander.

*

Till bilder å sid. 637.

Kongens Livjägerkorps, en bekant dansk frivillig borgerlig skyddskår, som först upprättades vid Köpenhamns beläring av engelsmännen 1801 och som sedan dess upplevat flera såväl upp- som nedgångsperioder, utvecklar ånyo en livlig verksamhet och har sålunda i dagarne gjort ett längre besök i Finland. I detta land, liksom även i Tyskland, har ju den borgerliga skyddskårsidén under de senaste oroliga åren skjutit stark fart och de danska gästerna möttes därför överallt av den finska befolkningen med stor förståelse och hjärtlighet. F. ö. upptogs tiden till större delen av militära övningar på olika platser. I Helsingfors paraderade truppen för general Mannerheim och deltog dessutom i en av Helsingfors' skyddskår anordnad stor gymnastikfest.

Efter fotograf. DEN STORA FRANSKA KRYSSAREN "JULES MICHELET" PÅ STOCKHOLMS STRÖM. Kliché: Goss Ribburå & Klichéanstalt, Gbg.
Text å sid. 636.

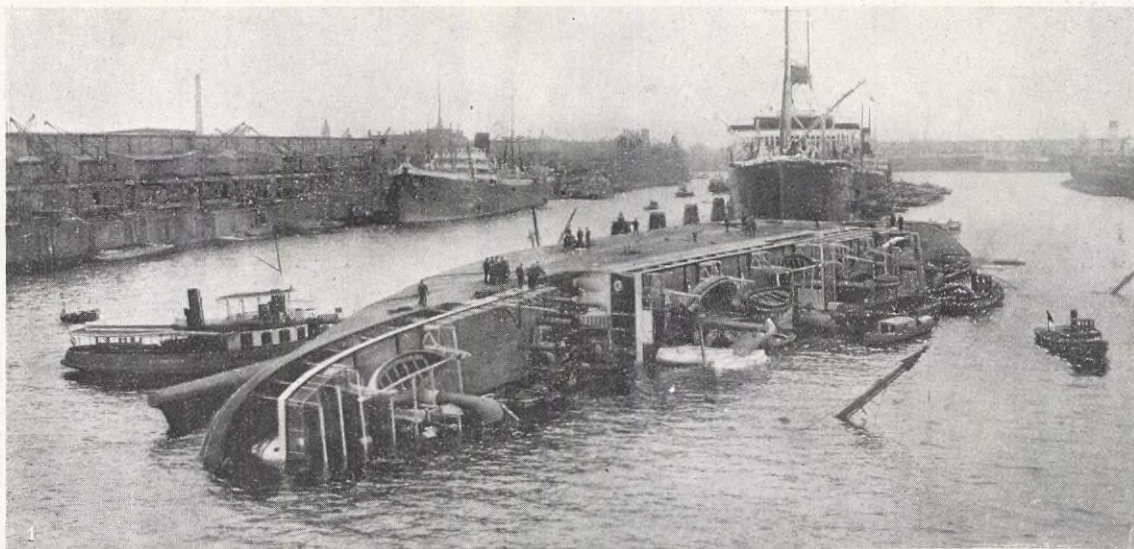
T. v. ABRAHAM DU QUESNE. Fransk sjöofficer i svensk tjänst 1644—47. Efter ett kopparstick, som vid Svenska F. ottans 400-årsminnesdag av franske ministern M. Delavaud överlämnades till sjöofficerskåren i Stockholm. — Kliché: Sjöberg, Gbg.

Härunder: K. F. U. M. SCOUTER FRÅN HELA LANDET SLÅ LÄGER VID SPARREHOLM. STABEN, I mitten scoutförbundets chef sekreteraren Ivar Wallin, Göteborg, vid hans vänstra sida överste Melander, vid högra sidan godsägaren, kammarherre Emil Dickson, Sparreholm, som upplåtit mark och utövat gästfrihet mot förbundet.

Text å sid. 636 — Foto. Boldt-Christmas, Stockholm. — Kliché: Aug. Sjöbergs Klichéanst., Gbg.

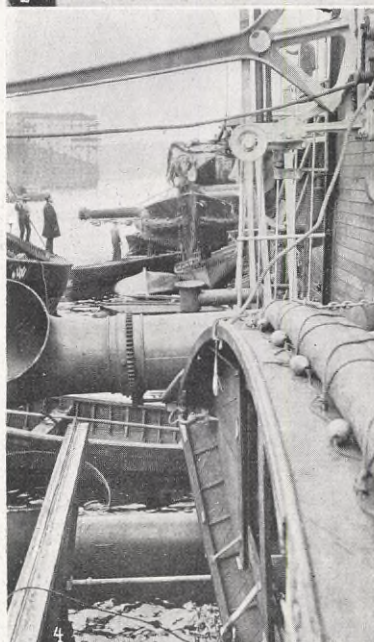
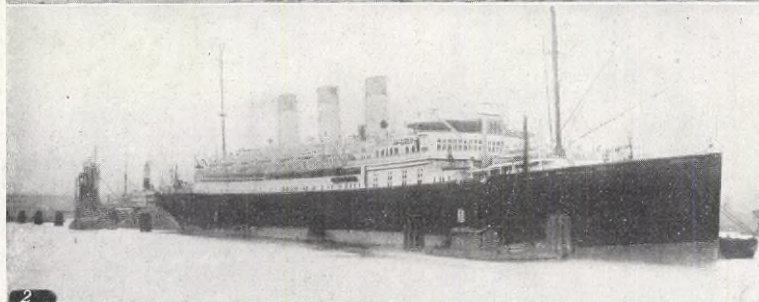

J. C. ENBERG, en svensk skolungling, som nyligen i Lübeck utförde en vacker räddningsbragd. — Text å sid. 636.
Efter porträtt. Kliché: Sjöberg, Gbg.

DEN I HAMBURGS HAMN KANTRADE ÅNGAREN "AVARÉ".

1. Ångaren till hälften under vatten. Närmast bakom synes masterna av den stora tyska ångaren "Cap Polonia" som blivit instängd av den tvärs över dess utfartsväg liggande "Avaré". Foto från Skeppsbyggerifackskolan vid Chalmers tekn. läroanst. i Göteborg vars elever under uppehåll vid Vulcanvarvet i och för studier blevo vittnen till katastrofen. 2. "Cap Polonia", Tyskiands f. n. störste oceanångare. Foto. från en svensk ingenjör vid Vulcanvarvet och vitne till katastrofen.

3. En av de i fartygets inre instängda besättningsmännen räddas genom

ett i bordläggningen uppsötsat hål. — 4. En del av "Avaré".
Efter Jotografier. — Klick: Gots, Gb.

H. 8 D. är i dag i tillfälle att återgiva en svensk ingenjör, själv ögonvitne till olyckan, skildring av den stora fartygskatastrof, som ägde rum den 16 juni i Hamburgs hamn.

Fredagen den 16 juni tilldrog sig här en fartygs-

katastrof, som hittills saknat sitt motstycke i Hamburg. Brasilianske atlantångaren Avaré, om 12,000 br.-reg. ton, förut tillhörande Nord. Deutsche Lloyd, under namn av "Sierra Nevada" och genom Versaillesfördraget utlämnad till Brasilien, hade vid Vulcanvarvet genomgått en del reparationer och skulle på fredagsmorgonen förhalas till lastningskajen. Genast fartyget blivit flott från flytdockan krängde det över på babordssidan. Anledningen härtill var att ångaren från början är rankt byggd med babords slagsida — varför styrbords tankar böra för jämvikten vara del-

Forts. å sid. 641.

ITALIENSKT KONUNGABESÖK I KÖPENHAMN.

Kliché: Gøtz, Öbg.

1. ANKOMSTEN
TILL KÖPENHAMNS
HUVUDSTATION.

Främst synas konungar-
ne Victor Emanuel
och Christian.

2. DE BÅDA
KONUNGARNE OCH
KRONPRINS FRED-
RIK på väg till
slottet.

3. KORTEGEN MED
DE BÅDA KONUNGA-
PAREN PASSERAR
RÅDHUSPLATSEN.

4. NEDLÄGGANDET
AV GRUNDSTENEN
till den av staden Rom
skänkta pelaren, som
skall resas å denna
plats framför Glypto-
teket och vilken skall
benämnas Dante-
platsen. Främst fr. o
synas Drottningarne
Alexandra och Helena
samt Konungarne Vic-
tor Emanuel och Chri-
stian, bakom drott-
ningarne kronprins
Fredrik.

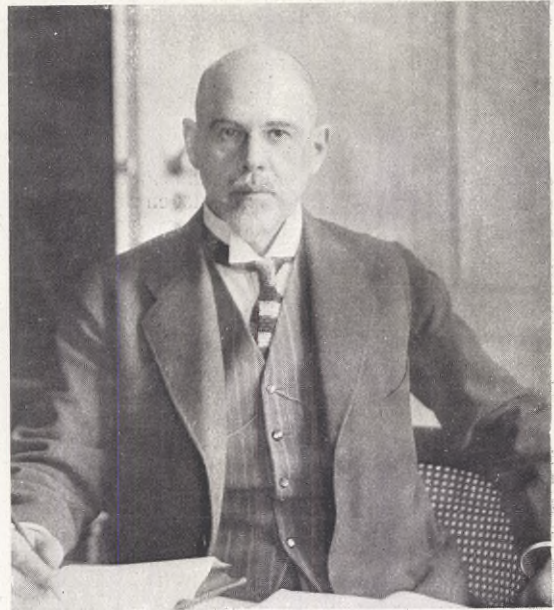
Text å sid. 636.

POLITIK.

7. v. ENGELSKE FÄLT-
MARSKALKEN SIR
HENRY WILSON, den
22 juni nedskjuten vid
sin bostad i London av
några fanatiska irländ-
ska motståndare.

Efter porträtt. Klische: Coës, Abp.

7. h. TYSKE UTRIKES-
MINISTERN WAL-
TER RATHENAU den
24 juni nedskjuten i Ber-
lin av maskerade män,
utan tvivel tillhörande
de reaktionära samman-
slutningarna.

Efter porträtt. Klische: Coës, Abp.

Text å sid. 629.

Efter fotograf.

EN HISTORISK GRUPPBILD, tagen under franske konseljpresidenten Poincarés besök i och för konferens i storpolitiska frågor med engelske premiärministern Lloyd George. Bilden, tagen vid en lunch i premiärministerhotellet n:r 10 Downing Street, visar, sittande fr. v. kolonialministern mr Churchill, utrikesministern earl of Balfour, konseljpresidenten Poincaré, premiärministern Lloyd George och franske marskalken Pétain, samt, stående, medlemmar av brittiska ministären. Text å sid. 636.

Klische: Coës Bildgrå & Klischeanstalt, G's

Till bild å sid. 630.

Norrtälje trehundraårsjubileum — ty även denna liksom så många andra av våra städer kan räkna sitt ursprung från Gustaf II Adolfs dagar — högtidlighålles i år genom en minnesutställning, vilken den 22 juni öppnades av konung Gustaf. Efter en kort, men stämningfull minnesgudstjänst i den vackert lövsmyckade kyrkan, begav sig konungen åtföljd av prins Eugen jämte stadens och utställningens funktionärer till utställningsområdet, stadens skola. Landshövding Edén, bestyrelsens ordförande, hälsade konungen välkommen, varefter denne förklarade utställningen öppnad. De utställda föremålen hänföra sig huvudsakligen till hantverkets och hemslöjdens områden, men även konst och industri äro gott representerade.

Till bild å sid. 630.

En intressant industri- och hantverksutställning öppnades i Nässjö den 21 juni av landshövding Fredr. Pettersson, som även tidigare samma dag öppnat det av Jönköpings läns hushållningssällskap där samtidigt anordnade lantbruksmötet. På detta möte uppvisades en mycket god samling djur i småländskt ägo — t. ex. Aranästjurarna av Ayrshireras, vilka torde vara bekanta över hela landet — samt även ett flertal moderna lantbruksmaskiner. På själva industri- och hantverksutställningen förekommo väl utställare även från andra landskap men det stora flertalet utställare representera Smäländs egen industri. Särskilt rikt företrädd är helt naturligt den välbekanta småländska träbearbetningsindustrien och man ser där en skiftande mångfald av dess alster: möbler och träleksaker, vagnar och fågelholkar m. m. Som helhet ger utställningen en mycket god bild av småländskt näringsliv och man får hoppas att den vinner allt beaktande.

Till bild å sid. 632.

En svensk skolyngling, Christer Enberg, son till framlidne ingenjören hos Stockholms stad, J. Ch. Enberg, och tidigare elev vid Whitlockska samskolan därstädes samt numera gymnasist vid Oberrealschule zum Dom i Lübeck, utförde enligt Lübecker Generalanzeiger den 24 maj en vacker räddningsbragd. En åttaårig gosse hade nämligen under lek fallit i det djupa vattnet ovanför Moltebrücke och drogs med av strömmen, då Christer Enberg hoppade i och simmande lyckades draga den förolyckade i land. Den raska handlingen har erhållit mycket vackra vitsord av dem som åsågo händelseförloppet.

Till bild å sid. 632.

Den 20 juni ankrade å Stockholms ström den franske pansarkryssaren "Jules Michelet", ledsagad av två jagare och hälsades av sedvanlig kanonsalut från Kastellholmen. Kryssaren är en bland de största, som gästade Stockholm, 14.000 ton, 163 mtr lång och med en forcerad fart av 23 knop. Amiral Pugliesi-Conti, som är chef för kryssaren, har hållit stor bal ombord för svenska sjöofficerare och vederlikar med damer samt självfallet varit gäst vid festligheter i land till de franska gästernas ära.

Till bild å sid. 632.

Stockholms K. F. U. M:s scoutförbund har slagit upp sitt sommarläger vid Sparreholm i Södermanland varest ägaren, kammarherre Emil Dickson, upplåtit för scouterna. Sammanlagt 550 scouter från så gott som alla orter i Sverige ha dit församlats och idka ett härligt friluftsliv- och idrottsliv. Som gäster kunde lägret räkna en finsk trupp på 15 scouter under befäl av herr Uno Kivistö ävensom en del danska scoutledare.

Till bild å sid. 634.

Italienska konungaparets besök i Köpenhamn den 21—24 juni blev en festlighet med all den glans och prakt, som höves mottagandet av det soliga Italiens

konung. Hela staden och särskilt den väg — Vesterbrogade, Raadhustplatsen, Ströget fram till Kongens Nytorv och Amalienborgs slott — som kortegen på väg från stationen skulle passera, var rikt flaggprydd. Våldiga människomassor hade samlats på gatorna, på balkongerna och på hustaken och hyllade därifrån majestäten under deras färd. Samma hjärtliga stämning präglade också senare receptionen på rådhuset, denna magnifika byggnad, i vilken Köpenhamns stad med stolthet kunde bjuda de kungliga gästerna välkomna. Under besökets andra dag ägde en särskild, sedan länge förberedd Dantefest rum. Köpenhamns stad har nämligen som gåva från Italien mottagit en utomordentligt vacker, antik romersk pelare, som nu till Dante Alighieris ära skall resas å den öppna platsen framför Glyptoteket, därför hädanefter kallad Dantes Plads. Konung Victor Emanuel nedlade nu vid sitt besök under stora högtidligheter grundstenen till denna pelares postament. Även om de fyra dagarna för Köpenhamnsvistelsen till största delen upptogs av festligheter, utflykter, museibesök o. dyl. kan man säkert vänta också politiska, särskilt handelspolitiska, resultat av besöket. Den italienske monarken åtföljdes nämligen av sin utrikesminister, den från Genuekonferensen välbekant politikern Schanzer. Officiellt betonades emellertid helt naturligt de kulturella förbindelserna starkast.

I Glyptoteket, där konung Victor Emanuel avlade tvenne besök, finnas ju enastående samlingar antik konst, däribland en stor del stammande från Italien, och den berömda danske skulptören Thorvaldsen, vars i Thorvaldsens Museum samlade arbeten konungaparet med stort intresse togo i betraktande, verkade ju under en betydande del av sitt liv i Italien. I detta sammanhang förtjänar nämnas, att staden Rom i dagarna beslutat uppkalla en plats efter den store danske skulptören och som ett apropos bringa vi å annat ställe i dagens nummer en skildring från det nyordnade Thorvaldsens museum.

Till bild å sid. 635.

Ett politiskt mord av ödesdiger betydelse begicks i London den 22 juni, då engelske generalstabschefen fältmarskalken sir Henry Wilson av tvenne irländare ihjälsköts utanför sin bostad. Fältmarskalken Wilson, som med stor utmärkelse deltagit i boerkriget och senare även i världskriget hade efter dettas slut huvudsakligen ägnat sina krafter åt den irländska frågan. Själv irländare tog han ändock kraftigt parti för engelsmännen och anslöt sig därför till det engelskvänliga Ulsterpartiet. De extrema irländska nationalisterna kommo därför, särskilt efter hans skarpa och föga diplomatiska uppträdande under den senaste tiden, att nära ett utsläcktligt hat till honom, en känsla som nu fann sitt uttryck i hans mord. Den nuvarande engelska regeringens politik gentemot Irland, vilken gick ut på ävägbringandet av ett samförstånd och som nu även syntes vara på väg mot önskat resultat, har genom Wilsons mord fått en allvarlig stöt och en tid av ytterligare skärpta meningssmottningar och oroligheter synes vara att vänta.

Till bild å sid. 635.

De fransk-engelska slitningarna i skadeståndsm. fl. frågor, som på senaste tiden ofta blivit tämligen skarpa, hava nödvändiggjort en personlig överläggning mellan de båda ländernas utrikespolitiska ledare, Poincaré och Lloyd George. Den förra begav sig därför till London för att den 19 juni där hava ett samtal med Lloyd George, vars synpunkter i stort sett tills vidare tyckas blivit accepterade av den franske politikern. I alla händelser hava några s. k. "missförstånd" upplärats, medan åter andra frågor återstå för en kommande konferens i juli månad.

DANSK LIVJÄGAREKÅR I FINLAND.

①

②

③

④

⑤

HVAR 8 DAG

— 637 —

"KONGENS LIVJÆGERKORPS" DELTAGER I DE FINSKA SKYDDSKÅRERNAS MANÖVER.

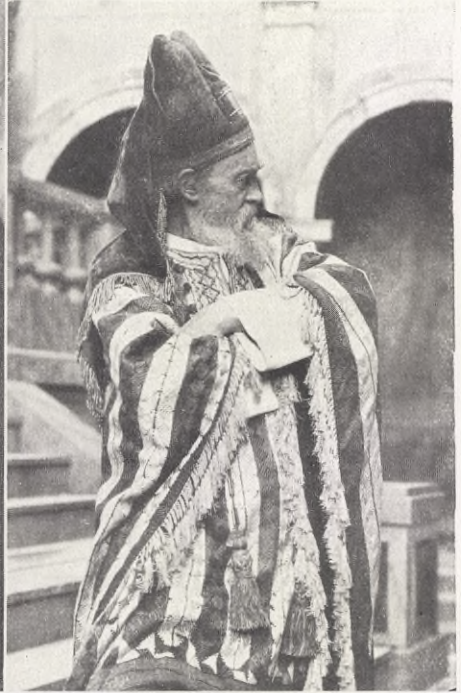
1. Livjägarna i Kyrkslätt. Å ömse sidor landsvägen försiggingo nattliga framryckningar. 2. Skyddskårens ankomma till Kyrkslätt. 3. Nylands skyddskår med kulsprutor i aktion. 4. "Lottorna" roka gröt. 5. Livjägarna defilera för general Mannerheim efter manövern slut. — Text å sid. 631.

Efter fotografier.

Kliché: Aug. Sjöbergs Klichéanst., Gbg

Från *Passionsspelen i Oberammergau* hava vi erhållit en del auktoriserade bilder av sådan utsökt skönhet att vi ansett oss böra återgiva dem, ehuru spelen redan tidigare (i n:r 35) varit föremål för en utförligare skildring. Vi återkalla härmed endast i minnet att dessa framställningar ur Jesu lidan-

NÅGRA BILDER
FRÅN 1922 ÅRS
PASSIONSSPEL:

Överst: JESUS
CHRISTUS OCH
MARIA (*Anton Lang
och Marta Veit*)

T. h. ÖVERSTE-
PRÄSTEN HAN-
NAS (*Sebastian
Lang*.)

des historia ut
föras av Ober-
ammergaus
enkla byinnevä-
nare på en i det
fria uppför-
scen och att dess
månghundraåriga
traditioner ännu
i dag upprätt-
hållas.

Fotos. F. Bruckmann A. G., München.

CHRISTUS INFÖR KONUNG HERODES.

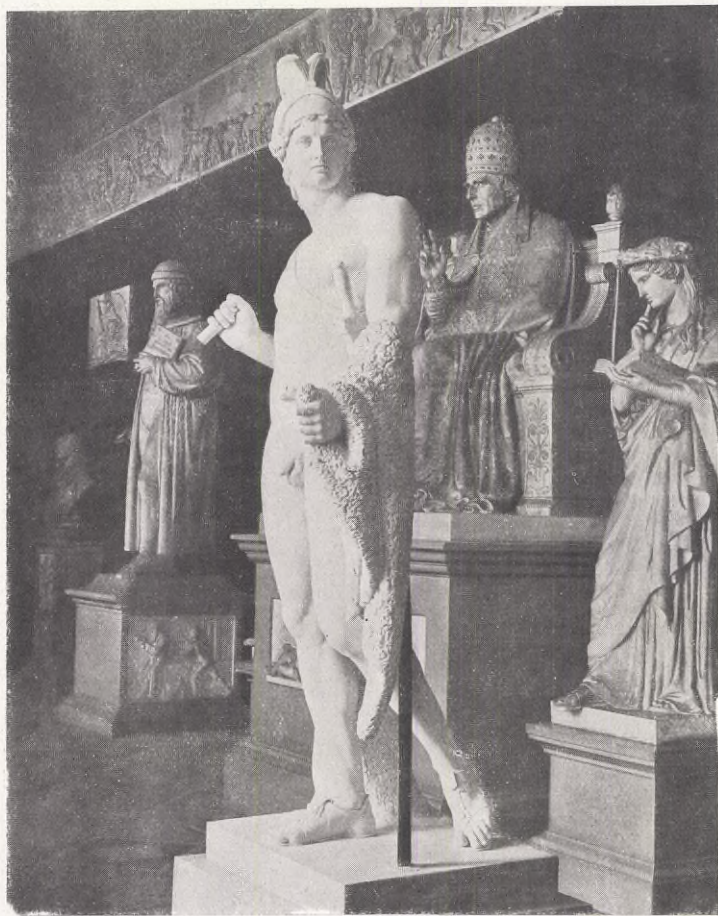
Kliché: Gots Eitbyrå & Klichéanstalt, Gbg.

THORVALDSENS RENÄSSANS.

FÖR H. 8 D. AV QVIDAM QVIDAM:SSON.

EXTERIÖR AV THORVALDSENS MUSEUM I KÖPENHAMN I SITT NUVARANDE SKICK EFTER OMDANANDET. Märk de nyöppnade portarne och Jason statyn i mitten. — Efter fotograf. — Klisché: Gots, Öbg.

DEN FRÅN LONDON HEMFÖRDA ORIGINALSTATYN "JASON", återförvärd under världskriget. — Efter fotograf. — Klisché: Gots, Öbg.

Köpenhamn i juni 1922.

Jag minns som i går mitt första besök i Köpenhamn, som en lillgammal herre vid sidan av far. Vad som imponerade mig mest var den första automobilen, som väckte sensation på Langelinie, och så Thorvaldsens Museum. Det var som att komma in i en kyrka, tyckte jag, från sommarvärme och solljus till högtidlig tystnad och sva'la marmordrömmar — alltsammans den ståtliga ramen kring en stilla grav.

Sedan dess har jag genom årens skiftningar alltid bevarat en särskild plats i mitt hjärta för Thorvaldsens Museum, även om mina steg icke så ofta som önskligt varit fört mig in i denna skönhetsvärld. Men jag lägger gärna vägen förbi den vackra, förnäma byggnaden vid Gammel Strand. Dess rena linjer, det gröna koppartaket, den originella bildfrisen — det hela är en fröjd för ögat vid alla årstider och i alla dagar: en tidig somardag med strålende sol, en disig höstmorgon, i gnistrande vinter och snö.

Thorvaldsens verk har, som allt här i världen, varit underkastat modets växlingar. Det är icke så många år sedan litet var tillät sig att rycka på axlarna, då detta namn nämndes, och det kunde icke falla en köpenhamnare med självaktning in att sätta sin fot innanför museets portar. Men nu upplever både hans konst och monumentet över densamma en verklig renässans. Allt större skaror befolka de många salarne — det alltför länge sovande templet fylles av nytt liv.

Vad är nu anledningen härtill? Den

Efter fotograf.

ETT AV THORVALDSENS RUM I MUSEET I KÖPENHAMN.
Möbeln i mahogny en gåva av danska kvinnor till Thorvaldsen vid hans hemkomst.

Kliché: Gots, Gb.

är lätt att påvisa. Under årens lopp hade slentrianen fått övermakten här som inom så många andra kulturella institutioner. Så kom en dag en ung konstföreläsare, dr Krohn, och tog ledningen. Han brann av helig energi för att skapa nytt intresse kring det halvt bortglömda museet, enastående i världen som det är. Under den alltför korta tiden, han fick tillfälle att verka på denna post, blev grunden lagd till ett nyordningsarbete, som nu bär sina frukter i rik skörd. En stor triumf för dr Krohn blev erövrandet av originalet till den härliga Jason-statyn. Den fördes på sin tid från konstnärens atelier i Rom till England av en rik gammal herre, mr Hope, i vars släkt den befunnit sig, tills dr Krohn mitt under kriget lyckades förvärva denna för museet ovärderliga skatt. Man vågade emellertid icke föra den hit så länge undervattensbåtkriget varade, och när äntligen transporten kunde företagas, skedde en olycka. Vid uppackningen befanns, att vänstra benet sönderbrutits på flera ställen. Man föreställde sig dr Krohns sorg, då han efter tusen mödor och bekymmer i själva segerns ögonblick bereddades denna missräkning. Men han lät sig icke nedslås. Skyndsamt inkallades en bekant italiensk specialist i marmorteknik, Bastianini, som gick i lag med att sätta samman den sönderslagna figuren. Där han nu står i förhallen, innånför mittporten, är Jason

på sin rytmiska vandring synlig helt nere från Stormbroen, när museets portar stå öppna. Då man träder helt in på statyen, slår det en, huru beundransvärt restaureringsarbetet blivit utfört. Visserligen äro brotten icke osynliga, men här har uppenbarligen gjorts allt vad i mänsklig förmåga stod för att hjälpa på den skedda olyckan.

En vandrande svensk, som ofta stannar inför den ranka, stolta gestalten, kommer ovilkorligen att tänka på sitt lands store pilgrimsfarare — August Strindberg — vars första längtan hade just dessa murar till mål. Det var sommaren 1869. Den unge studenten hade kommit överens med ett par kamrater om att företaga en utlandsresa — till Köpenhamn. De talade om, att de gärna ville se "Sessans" intåg, "men — skriver Strindberg i "Jäsningsstiden" — detta skulle bli ett besyfte för ett vallfärdande till Thorvaldsens grav". Detta besök satte spår. När Strindberg på hösten återvände till Uppsala och gjorde sig gällande i "Runalörbundet", uppläste han där under vännernas bifall en enaktare på vers, kallad "I Rom", vari författarens andra jag är ingen mindre än Thorvaldsen. Den lilla bagatellen — som insändes till och blev uppförd på Kungl. Teatern — betraktades sedermera av författaren närmast med ett leende, men man läser dock ännu den dag i dag åtminstone ett avsnitt med en

Efter porträtt.

Kliché: Gots, Gb.

D:R TH. OPPERMANN.
Thorvaldsen-museets direktör.

levande känsla av, att det stammar från en ung man med mer än vanlig diktarbegåvning. Det är en scen, där Thorvaldsen står framför sin Jason-staty, beredd att krossa den med en hammare. Den unge konstnären tvivlar på sig själv; hans ärliga stråvan har — menar han — icke fört honom många steg framåt. Men handen med hammaren sjunker som förlamad till sidan, då han får intryck av att Jason ser på honom med sorgsna blickar och en vänligt varnande nick. Han är icke i stånd att döda sin egen andes barn — som han fött i smärta, men som dock berett honom glädje — och han lovar:

“O! nu jag känner

Den eld, som ner i själens djup mig bränner!

Jal jag vill leva att den elden värda,

Att den en gång må härligt bryta ut.

Och må mig möta öden, än så hårda,

Jag vill dock striden modigt kämpa slut!”

Vi veta, att Thorvaldsen övervann alla svårigheter — sällan har en konstnär redan i levande livet vunnit sådant erkännande och mottagit sådana hedersbevisningar som han. Den nuvarande direktören för museet, den kände konsthistorikern och kritikern dr Th. Oppermann — dr Krohn måste för något år sedan draga sig tillbaka på grund av ohälsa — har genom sin nyordning av Thorvaldsens rum med dess dyrbara minnen fört den store döde och hans berömmelse närmare än någonsin in på livet av oss, sena och förvirrade tiders barn. Här se vi det hänförande mahognimöblemang, som var danska kvinnors gåva vid hans hemkomst; här hedersborgarbreven från Köpenhamn, Mainz och Stuttgart; dyrbara furstegåvor, ordnar och guldsaker, och — sist men icke minst — en samling utsökta konstverk, bl. a. målningar (se framförallt Horace Vernets berömda porträtt av Thorvaldsen!) och orientaliska bronser. I ett av hörnen står (och går) ett präktigt Bornholmer-ur, vars omhölje med inskriften om tiden som ohjälpligt flyr (“Fugit irrevocabile tempus”) — är ett ungdomsarbete av konstnären. Under glasklockan på kavalleten står hans sista, ofullbordade verk: en Lutherbyst, varpå han arbetade samma dag, som han om aftenen under ett teaterbesök träffades av döden.

Thorvaldsens rum i nuvarande gestalt är ett talande bevis på den friska och dock pietetsfulla anda, som besjalar dir. Oppermann i hans ledning av museet. Han är uppenbarligen en både klok och modig man. Alla Köpenhamnsbesökande känna Sonnes berömda fris runt museibyggnaden. Tidens tand har ju varit hårt fram emot den på mångahanda sätt, och man har företagit flere, icke vidare lyckade experiment för att uppfriska färgerna. Nu erinrar emellertid dir. Oppermann om, att Thorvaldsen med hänsyn till den byggnad, däri hans verk skulle bevaras åt eftervärlden, framställde en uttrycklig önskan om, att den skulle vara “uden alle udvortes Dekorationer og Zirather”. För Thorvaldsen var det väsentliga enkelhet, soliditet och goda belysningsförhållanden. Då frisens färger voro friska, verkade de grella, och även nu, då friskheten för längesedan är borta, skada de — menar dir. Oppermann — byggnadens arkitektoniska helhetsverkan. Dr Oppermann säger det icke direkt, men man förstår, att hans innersta åsikt är: det tjänar ingenting till att söka rekonstruera frisens — låt den helt stilla gå sin undergång till mötes — den bevaras ju i de beundransvärda kartongerna.

Det är intet tvivel om, att dr Oppermann är rätte mannen på rätta platsen. Rent av symboliskt är, att hans första “regeringshandling” var att slå upp alla de fem stora portarna på vid gavel, så att luft och ljus fritt får strömma in och Jason från den mittersta på långt håll kan förkunna, att här bjuder Köpen-

hamns hedersborgare, bildhuggaren Bertel Thorvaldsen sina stadsbarn och förresten all världen välkomna i sin skönhetsvärld.

BRANTING I KRISTIANIA. Forts. fr. sid. 630.

Nationernas förbund. Trots att detta på många håll betraktas med en ofta till synes välgrundad misstro, öppnar det dock — i all synnerhet om de neutrala staterna och ett par andra maktgrupper förmå enigt samverka till förhindrande av stormaktsintressenas överhandtagande — för första gången efter en stor krigisk katastrof perspektiver av fred, samförstånd och rättvisa mellan världens fria och självstyrande nationer. Men även andra, mindre officiella organ för fredstanken finnas och särskilt från ett håll, den fackliga arbetarinternationalen, kan man vänta goda resultat av en mångårig kraftig propaganda mot kriget. Allt som allt: hindren äro icke oöverstigliga och någon slags förenad aktion av samtliga stater, som sätta värde på freden, är tvingande nödvändig. I stället för att rygga tillbaka för svårigheterna, måste vi erkänna detta tvång och gå framåt.

FARTYGSKATASTROFEN I HAMBURG. Forts. fr. sid. 633. vis fyllda, varom befålet — nyanställt — även lär ha ägt kännedom. — För att åter lägga fartyget på rätt köl trimmades därför styrbordstankarna med vatten, och de fyra bogserbåtarna anlätades alla med sina bogsertrossar fastgjorda på Avarés styrbordssida. Härigenom kom fartyget åter på rätt köl, men krängde genast över på styrbordssidan och kantrade fullständigt så att skorstenarna delvis kommo under vattenlinjen. — Vid olyckstillfället befunno sig ombord å Avaré omkr. 270 varvs- och måleriarbetare, samt största delen av besättningen, uppgående till 150 man, företrädesvis brasilianare.

De statliga livräddningskårerna samt Röda korset alarmerades genast under signalen “många människor äro i fara” och infunno sig med beundransvärd skyndsamhet. De i last- och pannrummen instängda arbetarnas knackningar i bordläggningen var till stor hjälp vid räddningsarbetet, då på rätt ställe kunde uppsvetsas hål i bordläggningen. Genom utsvetsning av plåtar, i den över vattenlinjen liggande babordssidan kunde man raskt bringa hjälp. Härvid inträffade dock en svårare olyckshändelse i det en arbetare fick sin högra hand fullständigt avbränd. Vid olyckstillfället rådde fullständig vindstilla, varför man får tillskriva fartygsbefällets bristande varsamhet hela skulden till olyckan.

Till bild å sid. 642.

Den frejdade norske polarforskaren Roald Amundsen, som sedan 1918 med sitt fartyg “Maud” är ute på en expedition, har beslutat sig för att söka nå Nordpolen med flygmaskin, en färd som med nutida hjälpmedel väl är djärv men ej vare sig dumdristig eller otänbar. Amundsen, ehuru själv flygare — innehar certifikat nr 1 — har dock engagerat en av Norges yngste och skickligaste flygare Oscar Omdahl samt inköpt en 185 hkr Junker-maskin, helt av metall och monterad såväl med hjul som skidor. Starten skal ske i juli månad från Point Barrow, men flygvägen, cirka 2.700 km. är ännu icke fullt bestämd. Färden beräknas dock taga 15 tim. i anspråk, men flygarne äro beredda på nödlandningar och andra äventyrligheter och äro därför välförsedda med proviant och alla slags redskap. Lyckas ej planen, vilken Amundsen fullt och fast tror på, återvänder man till “Maud”, som fortsätter drift:n över polarhavet mot polen.

Veckans Porträttgalleri

måste, på grund av det rikhaltiga aktuella bildmaterialet, överstå till nästa nummer.

Viter fotografier.

ANKOMSTEN TILL PADDINGTONSTATIONEN. En ofantlig folkmassa tilljublade och blomsterströdde den utomordentligt populäre tronföljaren vid hans återkomst från den långa färden i Östern, från vilken H. S. D. under hand lämnat ett flertal bilder. — I vagnen vid prinsens sida synes närmast konung George. I, h. PRINSEN OMBORD A "RENOVN" TER I PLYMOUTH, innan hans avresa till London.

Kliché: Aug. Sjöbergs Klicheanst., Gbg.

Prinsen av Wales, hela engelska imperiets gunstling, återkom den 21 juni från sin åtta mådaders långa, synnerligen ansträngande resa i Indien och Egypten med slagkryssaren "Renown" till Plymouth, där han hälsades med dånande kanonsalut. Från järnvägsstationen i London åkte prinsen sedan i öppen vagn vid konungens sida genom staden till Buckingham Palace, hela vägen föremål för folkmassornas ovationsartade jubel. En hel rad fästligheter äro planerade för att fira den populäre tronföljarens hemkomst efter sin tredje långresa i de brittiska kolonierna, resor vars politiska innebörd säkerligen ej göra dem enbart angenäma.

TILL ROALD AMUNDSSENS PROJEK-
TERADE NORDPOLSFYGNING

Roald Amundsen x och kaptan Jacobsen

Text å sid. 641.

Foto. Skarpmoen, Kristiania.

Kliché: Aug. Sjöbergs Klicheanst., Gbg.